

Elżbieta Walewska, Teresa Radzik

Zakład Pielęgniarstwa Klinicznego, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Nauk o Zdrowiu, *Collegium Medicum*, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

S tefania Poznańska (1923–2010) – nestorka pielęgniarstwa, nauczyciel

Stefania Poznanska (1923–2010) — a teacher, nursing tutor

STRESZCZENIE

Doktor Stefania Poznańska była jedną z pięciu dyrektorek szkoły, której nieformalna nazwa brzmiała Krakowska Szkoła Pielęgniarek. Nazwa ta, przyjęta w środowisku pielęgniarek, dotyczyła utworzonej 5 listopada 1911 roku Szkoły Zawodowych Pielęgniarek – zwanej też „starą szkołą krakowską” – i jej kontynuatorki otwartej 10 grudnia 1925 roku Uniwersyteckiej Szkoły Pielęgniarek i Opiekunek Zdrowia, później Higienistek, a także Uniwersyteckiej Szkoły Pielęgniarsko-Położniczej (1946–1951), Państwowej Szkoły Pielęgniarsko-Położniczej (1949–1951), Państwowej Szkoły Pielęgniarstwa (1950–1964), Państwowej Szkoły Medycznej Pielęgniarstwa (1964–1971), Medycznego Studium Zawodowego nr 1 Wydział Pielęgniarstwa (1971–1981), Medycznego Studium Zawodowego nr 1 Wydział Pielęgniarstwa im. Anny Rydlówny (1982–2001). Szkoła mieściła się w Krakowie do 1975 roku przy ulicy Kopernika 25, a następnie przy ulicy Michałowskiego 12.

Celem pracy było wspomnienie osoby doktor Stefani Poznańskiej, pielęgniarki, nauczyciela, nestorki pielęgniarstwa, autorki prac naukowych i publikacji, wszechstronnie zaangażowanej w rozwój nowoczesnego pielęgniarstwa, przyjaciela.

Wykorzystano dokumenty osobiste i materiały archiwalne zgromadzone w zbiorach Instytutu Pielęgniarstwa i Położnictwa WNZ CM UJ oraz w zbiorach prywatnych rodziny. W pracy uwzględniono również osobiste wspomnienia z wielokrotnych kontaktów autorek ze Stefanią Poznańską. Zastosowano metodę biograficzno-historyczną i analizę dokumentów.

Należy podkreślić znaczny wkład Stefani Poznańskiej w rozwój nowoczesnego pielęgniarstwa, między innymi poprzez pracę w Komisji Programowej działającej w Krakowie na rzecz programu kształcenia pielęgniarek na poziomie wyższym, opracowywanie programów szczegółowych z zakresu historii pielęgniarstwa i etyki pielęgniarskiej, publikowanie cyklu artykułów na temat nowego kształtu nauczania zawodu. Była to osoba otwarta na drugiego człowieka.

Problemy Pielęgniarstwa 2011; 19 (2): 266–272

Słowa kluczowe: Stefania Poznańska, wspomnienie

ABSTRACT

Stefania Poznańska, PhD, was one of five managers of the school, which informal name was Cracow School of Nurses. The School was founded on 5 November 1911 under the name of School of Professional Nursing, also called the „old Cracow school”. Its successor i.e. the University School of Nurses and Health Carers later Hygienists was opened on 10 December 1925. The abovementioned term also refers to the following nursing schools: University School of Nursing and Midwifery (1946–1951), Public School of Nursing and Midwifery (1949–1951), Public School Of Nursing (1950–1964), Public Medical School of Nursing (1964–1971), Department of Nursing of the Medical Vocational College No 1 (1971–1981), and Anna Rydlówna Department of Nursing of the Medical Vocational College No 1 (1982–2001). The school was localised in Cracow, 25 Kopernika St. until 1975, and then was moved to a new location – 12 Michałowskiego St.

The aim of the study was the recollection of Stefania Poznańska, PhD, a nurse, teacher, tutor of nursing, author of multiple research studies and publications, a person dedicated to the development of modern nursing, and last but not least, a great friend.

The study material is based on a review of personal notes and archive materials gathered by the Institute of Nursing and Midwifery, Faculty of Health Sciences, Medical College, Jagiellonian University in Cracow. Also, personal recollections of multiple encounters with Stefania Poznańska were taken into account. A biography-historical method as well as the review of documents were applied by the authors.

A significant contribution of Stefania Poznańska to the development of modern nursing must be emphasized. This contribution included her work for the Programme Committee in Cracow for nursing education curriculum at university level as well as specific detailed programs

Adres do korespondencji: dr n. med. Elżbieta Walewska, Zakład Pielęgniarstwa Klinicznego, Insytut Pielęgniarstwa i Położnictwa CMUJ, os. Centrum D 2/24, 31–932 Kraków, tel.: 507 581 157, e-mail: elwalewska@gmail.com

regarding nursing history and ethical issues in nursing care, and the publication of a series of articles on new concept for teaching nursing profession. Stefania Poznańska was a person open to another human being.

Nursing Topics 2011; 19 (2): 266–272

Key words: Stefania Poznańska, memory

„W kształceniu pielęgniarki niezbędne są: wiedza — element bardzo znaczący, zdolność do podejmowania decyzji, doświadczenie. Ważne jest, by pielęgniarka chciała się opiekować, chciała się troszczyć o drugiego, chciała pomóc, miała poczucie odpowiedzialności, była bliska, serdeczna i życzliwa. Należy przyjąć jakąś wartość, która będzie nas prowadziła i umacniała. Wartość, jaką jest drugi człowiek, któremu trzeba pomagać i troszczyć się o niego”, to słowa Stefanii Poznańskiej — pielęgniarki, nauczyciela, nowatora, dyrektora, wykładowcy, życzliwego człowieka, przyjaciela. Była jedną z pięciu dyrektorek szkoły z tradycjami, której nieformalna nazwa brzmiała Krakowska Szkoła Pielęgniarek. W środowisku pielęgniarstwa Krakowską Szkołę Pielęgniarek nazywano utworzoną 5 listopada 1911 roku Szkołą Zawodowych Pielęgniarek zwaną też „starą szkołą krakowską” — i jej kontynuatorkę otwartą 10 grudnia 1925 roku Uniwersytecką Szkołą Pielęgniarek i Opiekunek Zdrowia, później Higienistek, a także Uniwersytecką Szkołą Pielęgniarsko-Położniczą (1946–1951), Państwową Szkołą Pielęgniarsko-Położniczą (1949–1951), Państwową Szkołą Pielęgniarstwa (1950–1964), Państwową Szkołą Medyczną Pielęgniarstwa (1964–1971), Medyczne Studium Zawodowe nr 1 Wydział Pielęgniarstwa (1971–1981), Medyczne Studium Zawodowe nr 1 Wydział Pielęgniarstwa im. Anny Rydlówny (1982–2001). Szkoła mieściła się w Krakowie do 1975 roku przy ulicy Kopernika 25, a następnie przy ulicy Michałowskiego 12 [1] (ryc. 1).

Stefania Poznańska urodziła się 21 października 1923 roku w Jaśle. Była najmłodszą córką Michała i Antoniny z domu Ślęzak. Wraz z czwórką rodzeństwa mieszkała w Jaśle. Jej rodzinne miasto w czasie II wojny światowej zostało wysiedlone i spalone. Po wysiedleniu Poznańska zamieszkała w Gorlicach, u siostry Jadwigi Mikowej, nauczycielki gimnazjum i liceum. Stefania Poznańska ukończyła gimnazjum, a następnie liceum humanistyczne w Jaśle. Egzamin dojrzałości (duża matura) typu humanistycznego zdawała przed komisją tajnego nauczania w czerwcu i lipcu 1944 roku w Jaśle. Dnia 21 sierpnia 1945 roku zostało jej wydane świadectwo dojrzałości przez Państwową Komisję Weryfikacyjną w Krakowie. Od kwietnia 1945 roku pracowała w aptece w Gorlicach. Rozmowy ze starszą siostrą Jadwigą przyczyniły się do podjęcia decyzji o wyborze szkoły pielęgniarstwa. Nauka w Krakowskiej Szkole trwała tylko 3 lata, była możliwość zamieszkania w internacie i zdobycia zawodu.

W 1945 roku Poznańska została przyjęta na kurs XXIX Uniwersyteckiej Szkoły Pielęgniarek i Higieni-

stek w Krakowie. Naukę rozpoczęła 20 lutego 1946 roku. Kurs wstępny ukończyła 21 czerwca tego samego roku. Naukę przerwała z powodu choroby. Powróciła do szkoły na kurs XXXI dnia 17 września 1947 roku. Potwierdzenie tych informacji znajduje się na karcie oceny pracy na kursie wstępnym przyszłej pielęgniarki [2]. Dyplom L. 544 ukończenia 3-letniej Uniwersyteckiej Szkoły Pielęgniarsko-Położniczej uzyskała 29 marca 1950 roku. W historii szkoły był to ostatni rocznik uczennic, które otrzymały dyplom wystawiony przez USPP (ryc. 2).

Stefania Poznańska podjęła pracę na stanowisku instruktorki w szkole, którą ukończyła. Placówka miała już zmienioną nazwę na Państwową Szkołę Pielęgniarstwa. W latach 1950–1953 pracowała jako nauczycielka, a w latach 1953–1954 jako kierownik szkolenia.

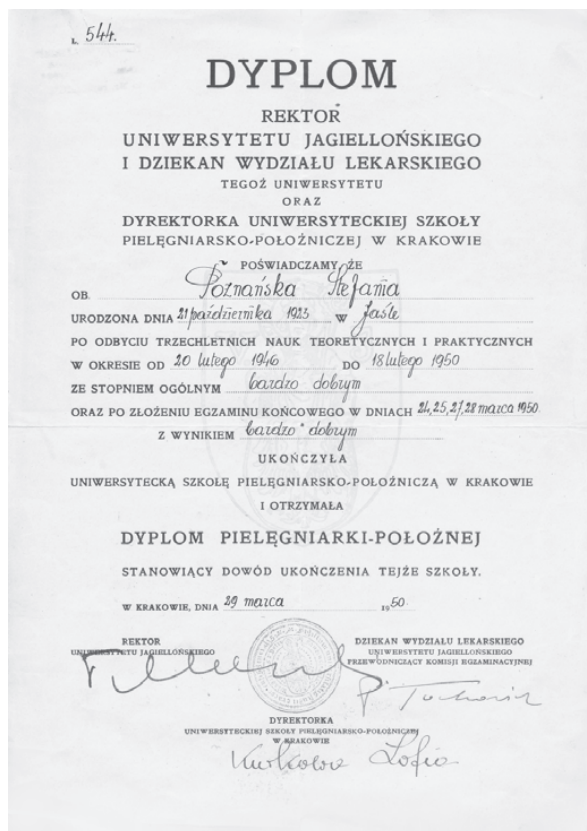
W 1955 roku rozpoczęła pracę w Powiatowym Wydziale Zdrowia w Jaśle na stanowisku pielęgniarki powiatowej, a w 1956 roku powróciła do Krakowa, ponownie obejmując stanowisko kierownika szkolenia i pracowała na tym stanowisku do 1965 roku, kiedy została dyrektorem szkoły. Stefania Poznańska przygotowywała się do pracy w szkolnictwie, zdała państwowy egzamin uproszczony dla nauczycieli średnich szkół medycznych w 1957 roku (ryc. 3).

Po ukończeniu studiów złożyła egzamin dyplomowy 6 marca 1964 roku, uzyskując stopień magistra nauk pedagogicznych na Wydziale Filologiczno-Historycz-

Rycina 1. Stefania Poznańska 1923–2010

Figure 1. Stefania Poznanska 1923–2010

Rycina 2. Dyplom pielęgniarki-położnej stanowiący dowód ukończenia USPP przez Stefanię Poznańską w 1950 roku. Dokument ze zbiorów własnych S. Poznańskiej

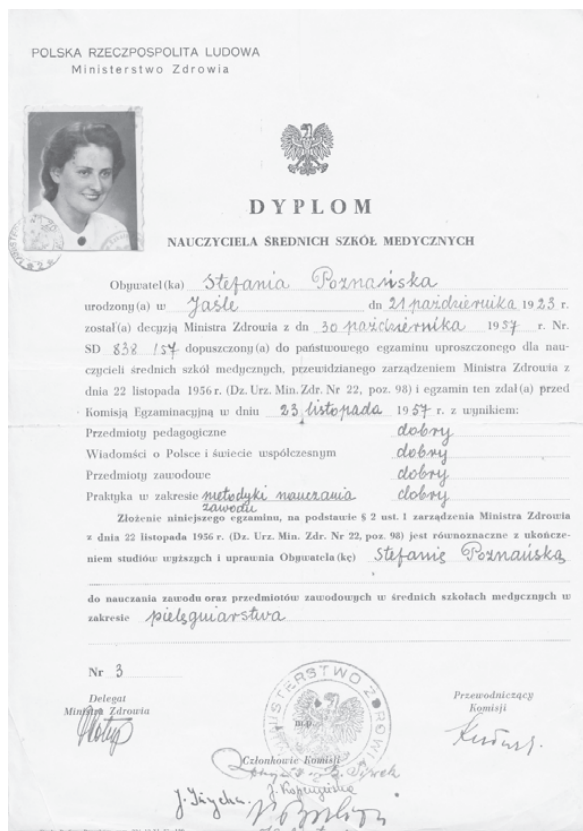
Figure 2. The nurse-midwifery diploma of Stefania Poznańska which confirms the graduation of University School of Nursing and Midwifery in 1950. The resources of Stefania Poznańska

nym Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie, bronić pracy magisterskiej pt.: „Kształcenie pielęgniarek za granicą — Anglia, Finlandia, USA — i w Polsce”.

Z dniem 1 kwietnia 1974 roku, na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy — Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz.U. z 1972 r. nr 16, poz. 114), Kurator Okręgu Szkolnego w Krakowie powołał Poznańską na stanowisko profesora szkoły średniej.

Na podstawie przedłożonej rozprawy doktorskiej pt.: „Wartość prognostyczna opinii szkolnych jako wskaźnika poziomu przydatności zawodowej” oraz po złożeniu przepisanych egzaminów, Stefania Poznańska uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych nadany uchwałą Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego dnia 27 lutego 1976 roku (ryc. 4).

W ramach stypendium Rockefellera Stefania Poznańska przebywała od września 1959 do czerwca 1960 roku na rocznych studiach specjalnych w zakresie edukacji pielęgniarek w USA na Wayne State University College of Nursing w Detroit, w stanie Michigan (ryc. 5).

Rycina 3. Dyplom nauczyciela Średnich Szkół Medycznych S. Poznańskiej (1957 r.). Dokument ze zbiorów własnych S. Poznańskiej

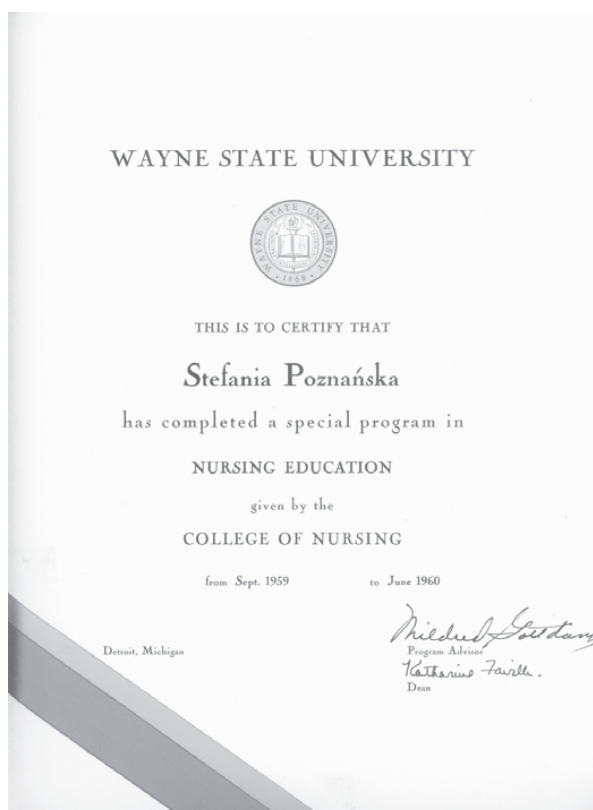
Figure 3. Teacher's diploma of Medical School. The resources of Stefania Poznańska

Rycina 4. Stefania Poznańska podczas uroczystości wręczenia dyplomu doktora nauk humanistycznych w Collegium Novum UJ (1976 r.). Dokument ze zbiorów własnych S. Poznańskiej

Figure 4. The celebration of giving the title of Doctor of Humanities for Stefania Poznańska in Collegium Novum Jagiellonian University in 1976. The resources of Stefania Poznańska

Stypendium Światowej Organizacji Zdrowia (WHO, World Health Organization) uzyskane w 1962 roku, zagwarantowało jej 6-tygodniowy udział w seminarium

Rycina 5. Dyplom ukończenia rocznych studiów Stefanii Poznańskiej na Wayne State University College of Nursing w Detroit (1960 r.). Dokument ze zbiorów własnych S. Poznańskiej

Figure 5. Stefania Poznańska's diploma of Wayne State University College of Nursing in Detroit in 1960. The resources of Stefania Poznańska

wyjazdowym grupy pielęgniarek z Polski do Anglii, Szwecji i Finlandii. W 1978 roku uzyskała certyfikat ukończenia 2-tygodniowego kursu organizowanego przez WHO i Instytut Matki i Dziecka w Warszawie, odbywającego się w Warszawie i Rabce dla instruktorów pielęgniarstwa i położnictwa.

W latach 1965–1980 Poznańska, będąc dyrektorem szkoły, dbała o zabezpieczenie i poprawienie warunków kształcenia, pracy uczennic i pracowników. Wpływała na integrację środowiska wychowawczego, dzieliła się doświadczeniami z przedstawicielami innych szkół pielęgniarstwa. Czuwała nad podnoszeniem kwalifikacji nauczycieli zawodu, mobilizując ich do kształcenia własnego i działalności wewnątrzszkolnej. Zachęcała do podjęcia nauki w Studium dla Nauczycieli Średnich Szkół Medycznych oraz studiów w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie. W organizowaniu i prowadzeniu zajęć praktycznych czyniła starania o utrzymanie dobrych tradycji pracy. Wiele uwagi poświęcała sprawom poziomu pielęgniarstwa oraz tworzenia właściwej atmosfery opiekuńczej w szkole.

Nestorka polskiego pielęgniarstwa od 1965 roku systematycznie publikowała artykuły w czasopiśmie „Pie-

lęgniarka i Położna”, dzieląc się doświadczeniami na temat trudności w pracy w szpitalu [3], współpracy z placówkami szkolenia praktycznego [4–8], terminologii pielęgniarstwa [9–13], nowego kształtu nauczania [14–27], moralności zawodowej, kodeksu etyki zawodowej [28–37], koncepcji diagnozy pielęgniarstwa, procesu pielęgniarstwa i badań naukowych [38–46]. Dzieliła się także doświadczeniami międzynarodowymi [47–52].

Już od początku lat 60. ubiegłego wieku Poznańska w artykułach publikowanych na łamach czasopism zawodowych proponowała ustalenie definicji pielęgniarstwa jako procesu. „(...) Dobre pielęgniarstwo jest procesem, gdyż w większości wypadków pielęgnacja jest prowadzona długo, ma swój początek, szereg etapów, jakiś koniec. Skutki tego procesu pozostawiają trwałe ślady (...). Proces ten toczy się między ludźmi, tworzącymi jednolity zespół ściśle ze sobą współdziałający (...) [9]. Dziesięć lat później podkreślała, że określenie pielęgniarstwa jako procesu „spotkało się z szeroką aprobatą i stanowiło punkt wyjścia do dalszej dyskusji nad określeniem charakteru tego procesu oraz jego etapów” [20]. „Pielęgniarstwo zatem — to nie doraźne wykonywanie pojedynczych czynności w stosunku do pacjenta czy za pacjenta wynikających z określonej sytuacji (...). Powinno zaczynać się od rozpoznania indywidualnych potrzeb zdrowotnych pacjenta, a w dalszym ciągu (...) wybraniu najlepszych metod pielęgniarstwa. Powinno być także prawidłowo udokumentowane”. Stefania Poznańska przytaczała propozycje różnych autorów dotyczące etapów procesu [21], aby w końcu podkreślić, że „zarówno dla celów praktyki, jak dla celów dalszych badań — właściwe jest wyodrębnienie czterech etapów” [40]. W latach 1968–1970 w czasopiśmie „Pielęgniarka i Położna” ukazały się pierwsze artykuły na temat diagnozy pielęgniarstwa. Poznańska uważała, że diagnoza pielęgniarstwa powinna być „celowym uzupełnieniem diagnozy lekarskiej, opierającej się na tych gałęziach wiedzy o człowieku, których nie wykorzystuje lekarz” [38,]. Po kilku latach dyskusji podała propozycję zróżnicowania diagnozy pielęgniarstwa na ogólną (wstępną) i pogłębioną [11]. Przez cały czas miała nadzieję, że rozważania teoretyczne dotyczące diagnozy zachęcą do jej ustalenia w praktyce zawodowej. W każdym przemyśleniu podkreślała najwyższą wartość dla pielęgniarki, jaką jest człowiek [22]. „Kwalifikacje techniczne stanowią tylko część przygotowania zawodowego pielęgniarek (...) z punktu widzenia życzeń (...) pacjenta, kwalifikacje osobowościowo-moralne są najważniejsze” [29]. Dużą wagę przywiązywała „do nowego kierunku kształcenia pielęgniarek koncentrującego się wokół teorii istotnych dla utrzymania zdrowia i zapobiegania chorobom...” [23]. Poznańska obserwowała podczas zagranicznych pobytów jak „(...) kształtowała się świadomość własna pielęgniarek w sprawie konieczności rozwoju pielęgniarstwa jako odrębnej dyscypliny (...). Pielęgniarki na coraz szerszą skalę zaczęły podejmować

próbę pogłębionego wglądu w naturę pielęgniarstwa i opracowywania jego teoretycznych modeli (...)”[53].

Zajmowała się filozofią i teoriami pielęgniarstwa, uzupełniała luki w polskim piśmiennictwie pielęgniarstwie. Wiele opracowań Poznańskiej dotyczyło etyki pielęgniarstwa. W 1997 roku w przedmowie do polskiej wersji *Ethics in Nursing Practice*, wydanej przez Międzynarodową Radę Pielęgniarek (ICN, *International Council of Nurses*), pisała: „nasze polskie osiągnięcia w zakresie etyki pielęgniarstwa są skromne, choć zagadnienia moralności zawodowej były podejmowane od początku powstania pielęgniarstwa zawodowego w Polsce (...). Zarówno treści, jak i sposób realizowania programu etyki w szkolnictwie pielęgniarstwie są raczej tradycyjne i polegają głównie na opisywaniu ideału pielęgniarki, niestety realnie nieosiągalnego (...)” [54]. Oczywiście obecnie w standardach kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo na studiach I stopnia znajdują się treści kształcenia w zakresie przedmiotu filozofia i etyka zawodu pielęgniarki. Efektem tej nauki powinno być zdobycie umiejętności i kompetencje dotyczące odnajdywania elementów filozoficznych w etyce zawodu pielęgniarki, analizowania sytuacji moralnych i dylematów etycznych w pracy zawodowej, identyfikowania podstawowych wartości etycznych, wykorzystywania zasad kodeksu etyki zawodowej w praktyce [55]. Na stanowisku dyrektora szkoły pozostała do 1980 roku.

Stefania Poznańska podejmowała różne formy działalności społeczno-zawodowej. Była członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego (PTP) oraz członkiem Komisji do spraw Kształcenia i Nauki. Reprezentowała PTP na Kongresach ICN w Montrealu w 1969 roku oraz w Tokio w 1977 roku. Wielokrotnie podejmowała w szkole przedstawicieli pielęgniarstwa z różnych krajów świata, przedstawicieli WHO i międzynarodowych fundacji. Przez 4 kadencje była członkiem Zarządu Oddziału Wojewódzkiego PTP w Krakowie. Dnia 7 września 2000 roku Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego nadał jej tytuł Członka Honorowego PTP za szczególne zasługi dla zawodu pielęgniarstwa i Towarzystwa.

W latach 1965–1972 uczestniczyła w pracach Wojewódzkiej Komisji Kontroli Zawodowej w Krakowie. W ramach rozwoju kształcenia pielęgniarek w latach 1966–1973 była członkiem, a następnie przewodniczącą Komisji Programowej Państwowych Szkół Medycznych Pielęgniarstwa przy Ministerstwie Zdrowia. Na terenie Krakowa uczestniczyła jako członek, a później przewodnicząca w pracach Sekcji Metodycznej nauczycieli średnich szkół medycznych, w Komisji Programowej działającej w Krakowie na rzecz programu kształcenia pielęgniarek na poziomie wyższym. Opracowywała recenzje programów i podręczników dla szkolnictwa pielęgniarstwa, między innymi: „Pielęgniarstwo ogólne” pod redakcją S. Wołynki, „Zarys historii pielęgniarstwa” opracowany przez J. Iżycką,

„Organizacja pracy pielęgniarstwa” H. Lenartowicz, „Diagnoza pielęgniarstwa” pod redakcją Z. Kawczyńskiej-Butrym, dokumentację programową dla Wydziału Pielęgniarskiego Medycznego Studium Zawodowego, opracowanie zespołowe „Materiały pomocnicze dla nauczycieli pielęgniarstwa na temat diagnozowania pielęgniarstwa”, projekty ramowych zakresów zadań pielęgniarek odcinkowych zatrudnionych w stacjonarnej opiece zdrowotnej [2].

Po powołaniu Wydziału Pielęgniarskiego Akademii Medycznej (WP AM) w Krakowie, od 1975 roku pracowała jako starszy wykładowca, prowadząc zajęcia z historii pielęgniarstwa. Była członkiem Rady Wydziału i komisji programowej, opracowywała programy szczegółowe z zakresu historii pielęgniarstwa, etyki pielęgniarstwa, prowadziła zajęcia ze studentami na temat teorii pielęgniarstwa, aktywnie uczestniczyła w konferencjach naukowych organizowanych przez WP AM. W 1982 roku została powołana przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w skład Rady do spraw Pielęgniarstwa przy Naczelnej Pielęgniarce Kraju.

Ponadto przewodniczyła zespołowi powołanemu do opracowania monografii z okazji 20-lecia Wydziału Pielęgniarskiego *Collegium Medicum* (1996); opracowała w języku angielskim informacje na temat rozwoju pielęgniarstwa w Polsce (1993).

Stefania Poznańska była długoletnim korespondentem czasopisma „Pielęgniarka i Położna”, zaś od 1975 roku — członkiem komisji redakcyjnej „Biblioteki Pielęgniarek” w Wydawnictwie PZW, członkiem Rady Naukowej dwumiesięcznika „Pielęgniarstwo 2000” oraz uczestniczyła w 1977 roku w opracowaniu podstawowych definicji pielęgniarstwa w Radzie Naukowej przy Ministerstwie Zdrowia i Opieki Społecznej (ryc. 6).

Od 1958 roku publikowała artykuły (ok. 120) — głównie o tematyce związanej z rozwojem kształcenia pielęgniarek w Polsce i za granicą. Jej prace ukazywały się w czasopismach „Szkola Medyczna” i „Pielęgniarka i Położna”, a w latach 1998–2000 w „Pielęgniarstwie 2000” opublikowała 10 artykułów na temat etyki pielęgniarstwa. Ponadto była autorką i współautorką następujących opracowań książkowych:

- Krakowska Szkoła Pielęgniarek (praca zbiorowa),
- Encyklopedia dla pielęgniarek (red. J. Bogusz),
- Pielęgniarstwo wczoraj i dziś (S. Poznańska),
- Domowy poradnik medyczny (red. K. Janicki),
- Medyczny słownik encyklopedyczny (red. M. Barczyński),
- Popularna encyklopedia powszechna (red. L. Czopek) — hasła z zakresu pielęgniarstwa,
- Wprowadzenie do pielęgniarstwa (red. K. Zahradniczek),
- Etyka w praktyce pielęgniarstwa (przekład i red. naukowa S. Poznańska),
- Przewodnik etyczny w pielęgniarstwie (przekład i red. naukowa S. Poznańska),

Rycina 6. Stefania Poznańska latach 70. XX wieku. Zdjęcie ze zbiorów IPIP UJ CM

Figure 6. Stefania Poznańska in the late 1970s. The resources of Institute of Nursing and Midwifery Jagiellonian University

- Etyka w pracy pielęgniarstwie (red. I. Wrońska, J. Mariański),
- Wybrane modele pielęgniarstwa (red. S. Poznańska, L. Płaszewska-Żywko),
- Pielęgniarstwo (red. K. Zahradniczek),
- Podstawy pielęgniarstwa (red. B. Ślusarska, D. Zarzycka, K. Zahradniczek),
- Filozofia i teoria pielęgniarstwa (red. J. Górajek-Jóźwik).

Nestorce pielęgniarstwa wręczono wiele odznaczeń i nagród, między innymi: „Za wzorową pracę w służbie zdrowia” (1958), złota odznaka „Za pracę społeczną dla miasta Krakowa” (1971), złota odznaka „Za zasługi dla Ziemi Krakowskiej” (1972), Złoty Krzyż Zasługi (1972), odznaka honorowa PTP (1975), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1976), Medal Komisji Edukacji Narodowej (1985), Medal Mikołaja Kopernika wybitny z okazji 500-lecia jego urodzin, przyznany przez Rektora Akademii Medycznej w Krakowie (1985), Zasłużony Nauczyciel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (1986), kilkakrotnie nagrodzona za wybitne osiągnięcia w pracy dydaktyczno-wychowawczej nagrodą Ministra Oświaty i Wychowania.

Stefania Poznańska — wybitna i szlachetna postać polskiego pielęgniarstwa, wszechstronnie zaangażowana w rozwój nowoczesnego pielęgniarstwa, nauczyciel o twórczym umyśle i gorącym sercu, dla wielu wrażliwy przyjaciel otwarty na problemy drugiego człowieka, zmarła w Krakowie 14 sierpnia 2010 roku. Została po-

chowana w grobowcu rodzinnym na Cmentarzu Komunalnym w Jaśle.

Piśmiennictwo

1. Krakowska Szkoła Pielęgniarek im. Anny Rydlówny. Wydawnictwo KAW. Kraków 1986.
2. Poznańska S. Dokumentacja własna. Zbiory własne
3. Poznańska S. Szkolenie wewnątrzszkolowe. Pielęgniarka i Położna 1966; 5.
4. Poznańska S. Współpraca szkoły z placówkami szkolenia praktycznego (Trudności i znaczenie dobrej współpracy pomiędzy szkołą a placówkami szkolenia praktycznego). Pielęgniarka i Położna 1966; 11–12.
5. Poznańska S. Współpraca szkoły z placówkami szkolenia praktycznego (Warunki współpracy pomiędzy szkołą a placówkami szkolenia praktycznego). Pielęgniarka i Położna 1967; 2.
6. Poznańska S. Współpraca szkoły z placówkami szkolenia praktycznego (Nawiązywanie współpracy szkoły z placówkami szkolenia praktycznego). Pielęgniarka i Położna 1967; 3.
7. Poznańska S. Formy współpracy ciągłej szkoły z placówkami szkolenia praktycznego. Pielęgniarka i Położna 1967; 4.
8. Poznańska S. Formy współpracy ciągłej szkoły z placówkami szkolenia praktycznego. Pielęgniarka i Położna 1967; 5.
9. Poznańska S. O nowych aspektach w pielęgniarstwie. Pielęgniarka i Położna 1967; 10: 6–7.
10. Poznańska S. W sprawie terminologii pielęgniarstwa. Pielęgniarka i Położna 1975; 9.
11. Poznańska S. W sprawie terminologii pielęgniarstwa. Pielęgniarka i Położna 1977; 6: 10–11.
12. Poznańska S. Nowe horyzonty dla pielęgniarstwa. Pielęgniarka i Położna 1977; 9.
13. Poznańska S. Nowe horyzonty dla pielęgniarstwa. Pielęgniarka i Położna 1977; 10: 23–24.
14. Poznańska S. Nowe kierunki kształcenia pielęgniarek. Pielęgniarka i Położna 1978; 2: 24 i 27.
15. Poznańska S. Nowy kształt nauczania. Pielęgniarka i Położna 1972; 3.
16. Poznańska S. Zażywanie leków. Pielęgniarka i Położna 1972; 10.
17. Poznańska S. Wprowadzanie leków drogą podskórną. Pielęgniarka i Położna 1973; 1.
18. Poznańska S. Nowy kształt nauczania. Pielęgniarka i Położna 1974; 10.
19. Poznańska S. Sprawozdanie z obrad komisji ds. kształcenia. Kształcenie, ale jakie? Pielęgniarka i Położna 1977; 1.
20. Poznańska S. Pielęgnowanie. Pielęgniarka i Położna 1977; 4: 14–15.
21. Poznańska S. Pielęgnowanie. Pielęgniarka i Położna 1977; 5: 12–13.
22. Poznańska S. Funkcje pielęgniarki z wykształceniem akademickim. Pielęgniarka i Położna 1977; 7.
23. Poznańska S. Nowe kierunki kształcenia pielęgniarek. Pielęgniarka i Położna 1978; 2: 24 i 27.
24. Poznańska S. Nowe kierunki kształcenia pielęgniarek. Pielęgniarka i Położna 1978; 3.
25. Poznańska S. W sprawie kształcenia. Pielęgniarka i Położna 1981; 5.
26. Poznańska S. W sprawie kształcenia. Pielęgniarka i Położna 1981; 6: 8–10.
27. Poznańska S. Program kształcenia i co dalej. Pielęgniarka i Położna 1981; 7.
28. Poznańska S. Odpowiedzialność zawodowa pielęgniarek. Pielęgniarka i Położna 1978; 3.
29. Poznańska S. Pielęgnowanie. Pielęgniarka i Położna 1979; 7: 10–12.
30. Poznańska S. Moralność zawodowa. Pielęgniarka i Położna 1979; 8.
31. Poznańska S. Kodeks etyki zawodowej. Pielęgniarka i Położna 1979; 9.
32. Poznańska S. Cierpienie. Pielęgniarka i Położna 1979; 10.
33. Poznańska S. Być odpowiedzialną. Pielęgniarka i Położna 1979; 11.

34. Poznańska S. Odpowiedzialność wobec pacjenta. *Pielęgniarka i Położna* 1979; 12.
35. Poznańska S. Szanujmy chorego. *Pielęgniarka i Położna* 1980; 1.
36. Poznańska S. Zaufanie chorego. *Pielęgniarka i Położna* 1980; 3.
37. Poznańska S. Współpraca. *Pielęgniarka i Położna* 1980; 4.
38. Poznańska S. Diagnoza pielęgniarska. *Pielęgniarka i Położna* 1968; 12: 11–13.
39. Poznańska S. Sesje naukowe. *Pielęgniarka i Położna* 1977; 12: 22–23.
40. Poznańska S. Koncepcja procesu pielęgnowania. *Pielęgniarka i Położna* 1981; 8: 5–6 i 26.
41. Poznańska S. Niektóre trudności szkół. *Pielęgniarka i Położna* 1981; 9.
42. Poznańska S. Badania naukowe. *Pielęgniarka i Położna* 1982; 1–2.
43. Poznańska S. W sprawie naukowych zasad pielęgniarstwa. *Pielęgniarka i Położna* 1983; 6: 22–24.
44. Poznańska S. Proces pielęgnowania w procesie kształcenia. *Pielęgniarka i Położna* 1983; 11: 11–12.
45. Poznańska S. Pielęgnowanie (dokumentacja). *Pielęgniarka i Położna* 1983; 12: 13–14.
46. Poznańska S. Modele zdrowia a pielęgniarstwo. *Pielęgniarka i Położna* 1987; 2.
47. Poznańska S. ICN — spotkanie w Montrealu. *Pielęgniarka i Położna* 1969; 10.
48. Poznańska S. Jeszcze o kongresie w Montrealu. *Pielęgniarka i Położna* 1970; 2.
49. Poznańska S. XVI Kongres MRP. *Pielęgniarka i Położna* 1977; 5.
50. Poznańska S. Obrady przedstawicieli międzynarodowych. *Pielęgniarka i Położna* 1977; 11.
51. Poznańska S. Pielęgniarstwo w Japonii. *Pielęgniarka i Położna* 1978; 5.
52. Poznańska S. Pielęgniarstwo w Japonii. *Pielęgniarka i Położna* 1978; 6.
53. Poznańska S., Płaszewska-Żywko L. (red.). *Wybrane modele pielęgniarstwa*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2001.
54. Fry S.T. *Etyka w praktyce pielęgniarskiej. Zasady podejmowania decyzji*. PTP, Warszawa 1997.
55. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie standardów kształcenia pielęgniarek i położnych w szkołach wyższych i wyższych szkołach zawodowych z dnia 15 kwietnia 2002 r. *Dziennik Ustaw* z 2002 r. Nr 55 poz. 499, załącznik 80.